

Å leve med narkotika

- et sted å være for narkomane i Oslo

Forarbeid til diplom våren -12

Jo Andersson Kielland og Kasper Bonna Lundgaard

Underveis i prosessen av prosjekteringen har det fremkommet noen endringer og ytterligere belysninger av det som er skrevet i forarbeidet. Disse forholdene gjør vi rede for gjennom fotnoter i teksten merket med tall, samt mer utfyllende om hvert punkt i en egen del til slutt i forarbeidet (10 appendiks).

01 innhold

- oppgave
- bakgrunn
- intensjon

05 visjon

- premisser
- arkitektoniske visjoner
- bærekraft

02 bakgrunnsmateriale

- parametre for oppgaven
- politikk
- referanser
- samtaler

06 prosess

- prosess
- verktøy

03 refleksjoner

- sammendrag samtaler
- brukerne
- behovet
- forutsetninger

07 tidsakse

08 innlevert materiale

04 program

- intensjonsprogram
- funksjonsprogram
- romprogram

09 kilder

10 appendiks

01 innhold

oppgave

Det er rundt 5 000 sprøytenarkomane i Oslo.

Det finnes ulike tilbud for denne gruppen, men alle er i utgangspunktet rusfrie. Stedene tilbyr mat, feltpleie og kanskje sosial hjelp, men ikke en følelse av tilhørighet og eierskap.

Det etterlyses fra flere hold et sted med lav terskel, hvor narkomane som tradisjonelt oppholder seg på gata i Oslo kan være. ① Det ønskelige er at man har et sted der det tilrettelegges for at man kan oppholde seg lenge av gangen, ikke bare gå inn å varme seg på en kaffekopp og reise igjen. Det er videre ønskelig at det ikke er slik at man kun kan oppholde seg på stedet når man ikke er i rus, slik situasjonen er i dag for de fleste steder som tilbyr mer enn en kaffekopp og mindre enn en seng.

Mye tyder på at hvis man skal ta rusavhengige på alvor, må man ta høyde for at de ruser seg. Man må legge til rette for de livene de lever på deres premisser.

Vi vil komme med et innspill, på hva et oppholdssted for folk med rusproblemer kan være. Hvordan kan vi gi dem et sted der de kan oppleve en mer human og meningsfylt dag? Et sted der en kan oppleve verdighet.

bakgrunn

Rusmisbruk er et problem i Norge generelt og i Oslo spesielt.
Narkomane trenger et trygt sted å være som kan gi en grad av mening i hverdagen.
De har noe, men ikke noe på deres premisser. ②
Hvordan problemet skal håndteres er en delikat sak.
De fleste kan enes om at situasjonen rundt brukerne er uholdbar.
Få vil ha dem i sitt nabolag.
Rusmisbrukere er en del av vårt samfunn.

Vi vil gi dem et trygt sted å være.

vår intensjon

Brukerne er de som betyr noe

- det at et sted finnes
- en bedre tilværelse
- dekker visse behov

Arkitektur må gi en nytteverdi.

Vi ønsker å bidra til en bedre hverdag
for noen av de som trenger det.

02 bakgrunnsmateriale

parametre for oppgaven

- samtaler med aktuelle mennesker og organisasjoner
- referanser
- behov for prosjekt
- tomt

politikk

"Det er krevende, men nødvendig for å bringe den enkelte bruker ut av tvangen og tilbake til vårt vanlige samfunn. Dette er ikke bare viktig for den syke, men også for familie, venner og samfunnet for øvrig.

Alle kan vi bidra til å redusere - helst fjerne - den trussel narkotika er for enkeltmennesker og for samfunnet, i det minste ved å vise respekt for menneskets verdighet. Det er viktigere enn du tror."

"Håpet er nesten like viktig som livet - uten håpet når vi aldri våre mål"

Thorvald Stoltenberg
utvalgsleder

Regjeringen oppnevnte 6. mars 2009 et utvalg som skulle gi forslag til hvordan de mest hjelpetrengende rusmiddelavhengige kan få bedre hjelp. Dette har i media fremkommet som Stoltenbergutvalget.

Rapporten omfatter forebygging, med fokus på internettmobilisering mot narkotika, reaksjonsformer ved bruk og besittelse av narkotika, fra sprøyterom til brukersteder, åpne bruker- og omsetningssteder og kunnskap. Behandling- og oppfølging, med fokus på mottaks- og oppfølgingssentre, bolig og aktivitet, insatte med narkotikaproblemer, bruk av tvang, psykisk helse og rus, behandling med legemidler (LAR) og overvåket inntak av legeassistert heroin i LAR.

Basert på nærmere 200 innspill fra brukerorganisasjoner og pårørende, fagmiljøer og etater, dannet det seg i arbeidet med rapporten et tydelig bilde:

"Narkotikaavhengighet er en kompleks lidelse som krever individuelle løsninger. Det må være enkelt å få hjelp, og hjelpen må være tilgjengelig når den narkotikaavhengige selv trenger den. Narkotikaavhengige må bli møtt med medmenneskelighet og respekt. Skal man lykkes, treges det tid og raushet. Det må være flere sjanser, og forventningene til endringer må være realistiske. Gode behandlings- og rehabiliteringsopplegg henger sammen, uten avbrudd eller lange ventetider mellom avrusing, behandling og oppfølging."

referanser

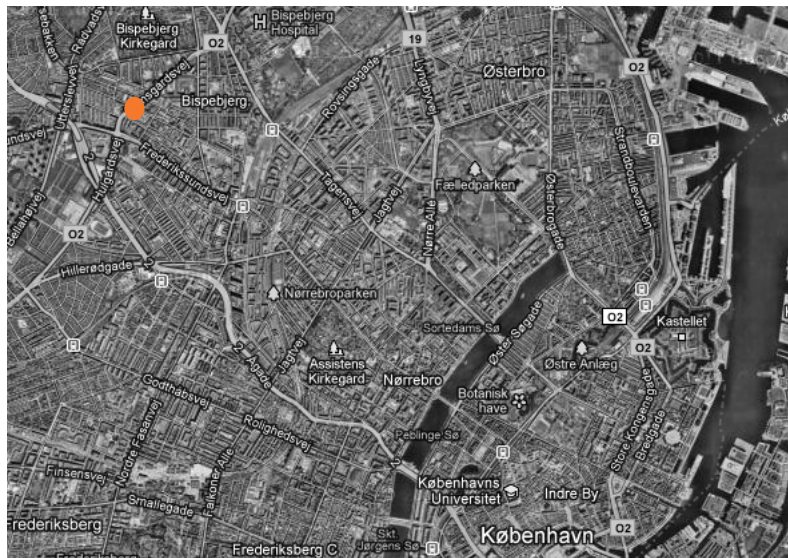
Det finnes noen steder i verden med liknende tiltak og brukergrupper. Tanken bak disse stedene er å gi vanskeligstilte (i dette tilfellet, tunge rusmisbrukere) en bedre tilværelse i hverdagen, gjennom å dekke visse nødvendige behov, samt å gi dem følelsen av å være en del av samfunnet.

Valmuen i Danmark er en av fem steder med legeordinert herionutdeling. De fokuserer på å stabilisere brukerne, gi dem trygghet gjennom et sted å komme til. Her kan de møte andre i liknende situasjoner og skape relasjoner mellom brukerne.

Insite i Vancouver er lavterskeldelen av tilbudet for tunge rusmisbrukere. De ønsker å gi rusmisbrukerne et sted, hvor de kan injisere under trygge forhold. Stedet er koblet opp mot rehabiliteringsdelen Onsite, hvor avstanden videre for de som ønsker det til en rusfri hverdag skal være kort (lokalisering). I tilknytning til dette i nabolaget finnes det en brukerstyrt organisasjon som driver cafe og arrangerer møter.

Veiskillet i Trondheim er et botilbud for vanskeligstilte, spesielt de som kommer fra soning. Hvor hensikten er å leve rusfritt og under ordentlige forhold. Her settes regler og normer gjennom aktiv deltakelse av de som benytter seg av tilbudet.

Valmuen, Tomsgårdsvej 17-19, København

Forsøk med legeordinert herion kombinert med psykososial behandling i land som Sveits, Nederland og Tyskland, har dokumentert en positiv virkning på brukerens allmenntilstand, senket kriminalitet og injisering av illegale stoffer.

Ideen bak legeordinert herion er å begrense skadevirkningen av misbruk. I Danmark dør rundt 250 rusmisbrukere hvert år på grunn av overdose, samt sykdommer knyttet til misbruket. En hel rekke undersøkelser viser at de skadevirkningene som er knyttet til en rusmisbruker, ikke skyldes stoffet de inntar, men sammenhengene med at stoffene er illegale.

På bagrunn av dette åpnet Valmuen i København 1. januar 2010, som en spesialinstitusjon for herionbehandling. Tilbudet gjelder de som ikke har utbytte av behandling med metadon og subutex. Målet med stedet er å gi brukerne en mer stabil hverdag og hjelpe de med behov for å få en mer stabilisert hverdag.

Valmuen tilbyr:

- adgang til injisering av herion
- pedagogiske aktiviteter
- mat
- helsesamtaler og behandling
- støtte til besøk hos andre etater
- verkstedsaktiviteter

Erfaringer fra brukerundersøkelser hos Valmuen viser at:

- 95% av de hjemløse brukerne får en bolig.
- Etter seks år er ca 13% av brukerne stofffri.
- 56 % av brukerne får det markant bedre fysisk, psykisk og sosialt.
- Prostitusjon blant brukerne blir fire ganger lavere.
- Brukere gjør 86% færre innbrudd.
- Samlet sett har kriminaliteten sunket 76% blant brukerne.

I dag er det fem steder for herionbehandling i Danmark med over 100 brukere.

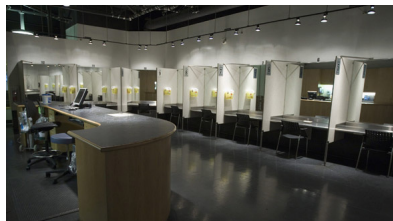
Insite, 139 Hasting street, Vancouver

Insite drives som et skadereduksjonssted og har eksistert siden 2003. De ønsker å bedre livssituasjonen til tunge narkomane med tanke på helse, økonomi og den sosiale tilstanden de befinner seg. Dette stedet skal fungere som det første steget fra tungt rusmisbruk til rusfrihet.

Insite er en del av en helhetlig tankegang for å behandle tunge rusmisbrukere. Onsite tilbyr et sted å bo, tilbud om behandling og en mulighet til å snakke med ønsket fagpersonell.

Mange brukere av Insite har også startet en egen organisasjon VANDU (Vancouver Area Network of Drug Users). Dette er en brukerstyrt organisasjon med definerte regler for hva som kreves av et medlem. De har blant annet et selskap (Empowerment), som tilbyr hjemmerengjøring mot skadedyr, rådgivning mot stat, skole, etc, foredrag og skadeforebygging/trygghet i det offentlige rom. De driver også en brukerstyrt café i sine egne lokaler.

Veiskillet, Åsvangveien 2a, Trondheim

Veiskillet er et botiltak primært tenkt for menn og kvinner i alderen 25–40 år, som er på vei ut fra soning. Sekundært kan det også være et tilbud for andre bostedsløse. Veiskillet er eid av Kirkens bymisjon og er en del av et samarbeidsprosjekt mellom Kirkens bymisjon og Trondheim kommune.

Veiskillet skal fungere som brobygging mellom livet utenfor og innenfor fengselsmuren.

Beboeren skal ha en motivasjon til å leve rusfritt.

“Formålet med Veiskillet er at dette er et tilbud for mennesker som i en sårbar livsfase trenger et botilbud. Sårbarhet betyr i denne sammenheng at mennesker som har muligheten til å bryte den onde sirkel, og som ved å få en trygg bolig med støttefunksjoner, kan bli i stand til å starte et nytt liv uten rus og kriminalitet. Boligen er en overgangsbolig med tanke på å etablere et liv uten rus og kriminalitet.”

Gunn-Sølvi Nyeggen,

Prosjektleder for prosjekt bostedsløse i Trondheim kommune

Prosjektet er finansiert gjennom lån og botilskudd fra Husbanken.

Boligene ble plassert i Åsvangveien med en prøvetid på to år. I dag har de ligget der i fem år.

samtaler

mennesker å snakke med

- forening for human narkotikapolitikk
- frelsesarmen
- kirkens bymisjon
- politiet
- brukerne
- sprøyterom (hvem driver det?)
- hvilke tiltak er gjort?
- rusmiddelstaten
- rusmisbrukernes interesseorganisasjon

Tone Meiland (fagkonsulent) & Silje Siristuen (miljøterapeut) Oslo Kommune, Markus Tranes Hus

Skadereduksjonsenhet. I utgangspunktet midlertidig bosted. Tidligere hospits. Nå kalles det hybelhus pga. meget dårlig rykte.

Stedet kun for tunge brukere. Må være daglig bruker av tunge stoffer og over 18 år for å få plass der. Bor på ubestemt tid.

Veien inn på hospits etc. Noen kommer og banker på.

Oftest: Plukket opp av politi > legevakt > møte med sosialtjeneste > bosted > eventuell behandling (skjeldent) > eget bosted.

Overgangsproblematikken: Noen blir og noen dør. Tak over hodet kan gi et ønske om å komme videre > behandling > overgang > (noen blir noen dør noen kommer videre) > Rehabilitering > (noen osv.). Problem. Imidlertid Mas lov betyr noe her. ③

Uoffisiell legal bruk på stedet. Bruk aksepteres, men det er offisielt ikke lov å bruke.

De fleste sprøytenarkomane ønsker et sted å bo.

Det finnes noen som er vanskelige å få tak i: Sterke psykiske lidelser. De som ikke klarer å bo under tak. (Hard to reach)

Problemer på stedet: Forsøpling. Det å sove i en seng. Alle bruker stoff på rommene sine. Psykiske lidelser.

De mener det må være en viss bokvalitet hvis det skal være noe poeng å tilby et sted å sove. Uverdig med sovesal etc. Et sted å krasje uakseptabelt. (Betydning for oss).

Mener det er ca 4000 brukere i Oslo. Mener det er en seng og sove i for alle.

For mange per hybelhus. For få ansatte. Ideelt ville vært 20. Ca 50 bor på Markus Tranes. Ca 70 på Ila.

For dårlig og enkelt aktivitetstilbud. Makramé, silkemaling etc. gir ikke værdighet, imidlertid er det slike tilbud Oslo kommune har råd til.

Endel ting gjør at folk "selv velger" i lange perioder ikke å bo inne: Må betale egenandel hvis de er på trygd (ca 3800 kr). Bråk på stedet. Frykt for represalier (gjeld etc.). Krav fra ansatte.

Stort problem med psykiske lidelser innenfor rusomsorg.

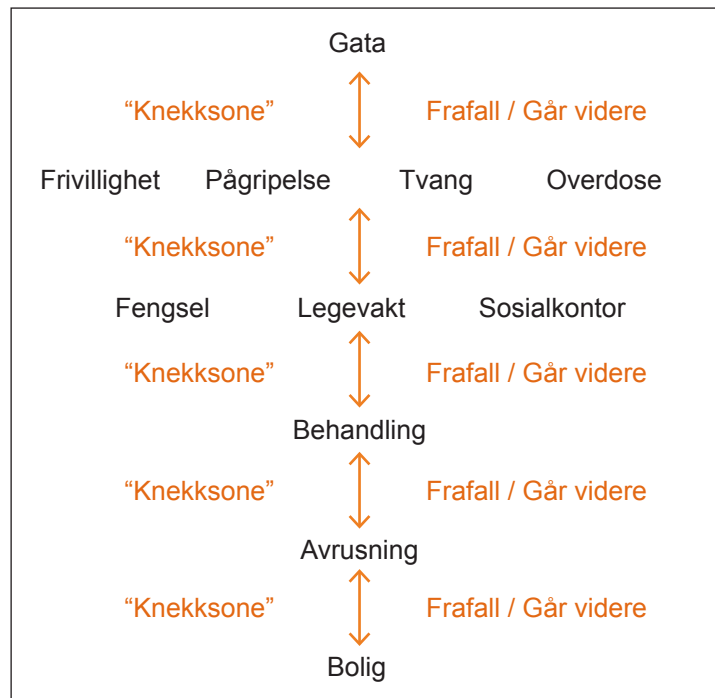
De ansatte hevder at for at stedet og brukerne skal fungere så "trenger noen av brukerne hjelp til å sette grenser". Dette "bidrar" de ansatte med ved å sette visse krav (se grunner til at folk ikke vil bo på hybelhus over). Andre hevder at brukerne trenger rammer hvor de kan sette grenser selv. (se Arild Knutsen, Kåre Stølen, Kristin Storm)

Rusmisbrukere med innvandrerbakgrunn har blitt et problem i miljøet. (Hard To Reach) Kulturproblemer: Mer skam en vanlig. Språkproblemer etc.

Det viktigste for å komme videre i livet for narkomane, som for alle andre, er å få en anledning til å bety noe for seg selv og andre. Referanser: "Jobben", =OSLO, Rusken etc.

Noen får lyst til å ta et steg videre, andre faller fra og andre lever med situasjonen slik den er. Forfall i alle overganger mellom ulike instanser på alle nivå.

Aktivitet/noe meningsfylt å gjøre er bra.

skissemessig bilde av en rusmisbrukers syklus i samfunnet,
beskrevet av Tone Meiland & Silje Siristuen

Arild Knutsen (leder FHN, tidligere rusmisbruker) Forening for Human Narkotikapolitikk

Paradoks innenfor rusomsorg: Sprøyterom er det eneste som er uttalt tilrettelagt for rusbruk. Imidlertid brukes rus der rusmisbrukere er. Boplassene er også tilrettelagt for rusbruk, men dette er ikke uttalt. Man har materiellrom der man henter seg brukerutstyr, deretter setter man skuddet på rommet sitt.

Ca 6000 brukere.

Det trengs et værested for de som har lyst til å komme ut av rusen. Det neste innen rusomsorg i Norge er et værested. Et sted med brukerstyring.

Det trengs et alternativ til gata.

Brukerstyring viktig. Det er dumt at brukere bare tar imot; mat, kaffe, brukerutstyr, aktiviteter etc. Fører til apati. Viktig at de kan betale litt for maten de spiser.

Finnes få brukerstyrte steder. (se Cafe X)

Ting et værested bør inneholde.

- Viktig at det er et lavterskelsted.
- Kaffebare (så vanlig som mulig)
- Sosionom (los), kan kurse brukere til å kurse hverandre
- Eget brukerrom (Helserom, Sprøyterom)
- Feltpleie. Div. helse, sårpleie, gynekolog, lege. Psykolog med spesialkompetanse på rus.
- Diverse brukerstyrte aktiviteter. (barneskoleaktiviteter ikke interessant). Kan være hjelpetiltak ovenfor hverandre.
- Intellektuelt og spirituelt påfyll. Bønnerom / filosofirom / meditasjonsrom / litteratur / film etc.
- Mulighet for brukerstyrt inntektsbasert arbeid, helst gjennom produksjon av noe.

Stedet bør ha en åpningstid på ca 18 t. Oppfordrer til å gå hjem å legge seg som vanlige folk. ④

Viktig med to innganger. Rett til å bruke. Rett til å la vær. Det er fint å ha muligheten til å gå ut en annen vei, enn hvor man kom inn.

Aktivitetstiltak med og uten medisiner. Viktig med et sted hvor brukermedvirkning er tilstede. Brukere har ingen tillitt, tar bare i mot og gir faen. Gi dem mulighet til å få mestringsfølelse.

Narkomane trenger respekt og bekreftelse på at de er et menneske. De trenger inkludering i samfunnet.

Ivareta den sosiale kapitalen, på tross av situasjonen. Kanalisere noe til det positive. Alle har behov på det samme i ulike steg på ulikt nivå. Et sted som inspirasjon, slik at folk kan gå videre.

LAR - statlig tiltak hvor oppfølgingspersoner ikke ser brukeren. ⑤

MAR - kommunens tiltak. Lite kommunikasjon. LAR på kontor. Lite kontakt med brukere. MAR tar over når LAR ikke lykkes. LAR straffer selvmedisinering med lavere dose. MAR mener dette er nytteløst. Fører til mer selvmedisinering. ⑥
Sammensetning for behandling av rusmisbruk i Norge, fordelt på etater, hvor kommune skal gi hjelp til omsorg, mens stat skal rehabilitere. Fører til lite kontinuitet.

Finnes ulike kategorier rusmisbrukere, spesielt to er de vanskeligstilte; "Hard to reach" og "Hard to treat". Disse blir utstøtt av samfunnet.

Økende del innvandrere, som har høyere terskel for å be om hjelp.

Hvis stedet er en ressurs, senker det terskelen for hjelp. Samlokalisering på tiltak er bra. Rusmisbrukere lever i nuet. Hvis brukere kommer til stedet og det er enkelt å oppsøke den hjelp man trenger i øyeblikket, vil det være lettere og mulig å hjelpe.

Referanseprosjekt

- Hamburg, sprøyte - røyking
- Safir (Kirkens bymisjon) - de undertryktes teater (rusfritt)
- Overdose team Trondheim
- Valmuen, København

Arild Knutsen deler ut gratis brukerustyr som skadereduserende tiltak.

Legeassistert heroinbehandling positivt. Reduserer overdoser, fører ikke til mer bruk, avkriminaliserer (tar bort kjøperne), tar bort prostitusjon og brekk som levebrød.

I rusmiljøet tøff selvgjort. Eget samfunn, egne lover.

På værestedet vil brukerne selv holde orden; "man pisser ikke i sin egen bakgård". Hvis ulovligheter finner sted vil man da kunne ringe politiet uten at det er galt innad i miljøet. Hvis noe uakseptabelt skjer på stedet og det som befinner seg der ikke synes dette er greit, blir tysting "positivt", fordi man da "rydder opp" på sitt eget sted. Man lærer normale samfunnsnormer.

Kåre Stølen (Stasjonssjef) Grønland Politistasjon

Oslo var delt i 4 soner rundt plata, i dag er de delt i 12. Tverfaglig, høypolitisk utvalg. Mindre soner. Større område. Bedre kontroll.

Siden aksjonen på plata i sommer (4 mnd) har 4 000 blitt bortvist som en følge av bruk. 3 000 anmeldelser.

Ingen bor i sentrum. Alle bor på Ila, Markus Tranes, i leilighet eller "hos en kompis".

Enkelte som ikke er "stabil" kjøres til sosialvakten, der stopper det. Fallsone mellom det å hentes fra gata og det å komme i rehabilitering. Bra om det var enkelt og sømløst å søke hjelp.

Ting som trengs på værestedet:

- Gode aktiviteter
- Feltpleie
- Mat (som man betaler for)
- Et sted å sove på en madrass
- Kanskje sprøyterom

Egentlig ok med 18 t.

Motstander av gratis sprøyteutdeling. Narkomane kaster fra seg sprøyter i det offentlige rom. De gir faen i alt, når de bare får. Noe må koste noe.

De trenger kjærlighet, ansvar og tillitt. "De trenger for faen bare litt varme og nærhet!!!"

Ekstrem individualitet gjør situasjonen kompleks med tanke på hvordan dette skal løses. Ingenting er riktig - ingenting er galt. Det finnes ingen felles mal. Må være et samarbeid på tvers av samfunnet.

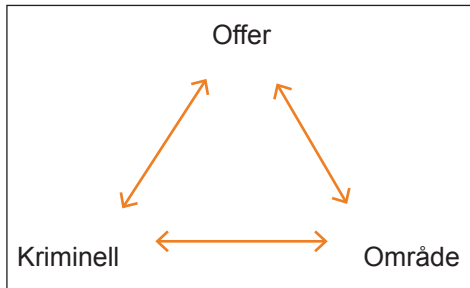
Sprøyterom drevet av rusmildeletaten, koster 20-30 mill.

Politiet skal forebygge - forebygge - forebygge

Et sted som er lyst, åpent og oversiktlig vil ikke inneha kriminalitet. En brukerstyrt enhet vil kunne holde stedet i tømmene hvis dette etterleves.

Vi er alle like viktige i samfunnet.

Krimtrekant

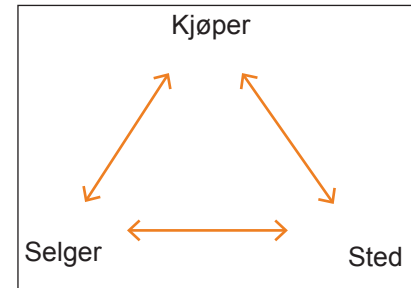

*politiets utgave av branntrekant,
Kåre Stølen*

For at noe kriminelt skal forekomme, må det være et offer, en som begår offeret urett, og handlingen må utføres på et sted.

Tar man bort en av tre, har ikke noe kriminelt funnet sted.

Rustrekant

*rustrekant knyttet til forebygging,
Kåre Stølen*

Rustrekanten er parallell. For at kjøp og salg av narkotiske stoffer skal være en kriminell handling, må man ha en kjøper, en selger og et sted det skjer.

Kåre Stølen hevder at arkitektens rolle i byplanlegging og utforming i det offentlige rom, har stor påvirkning for hvordan mennesker opplever trygghet i bybildet.

Utformer man rommet slik at det er åpent, lyst og oversiktlig hevder Stølen at kriminelle handlinger nesten ikke finner sted.

Et eksempel Stølen trakk fram var at folk på gata setter stor pris på utformingen av "Barcode"-området, hvor ny bebyggelse, med lyse, oversiktlige gaterom bidrar til et tryggere område.

Kristin Storm (ansatt i Rio, tidligere rusmisbruker)

Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon

Cafe X i Tromsø er en kafé som er brukerstyrt, som gir tilbake til omgivelsene i samfunnet. Brukerstyrt er fruktbart. Bruker gis ansvar og tillitt gradvis. Blir bortvist hvis personen er for ruset, kan komme tilbake dagen etterpå uten konsekvenser.

Ting man trenger på værestedet.

- Økonom
- Sosionom
- Gode garderober. Oversiktlig og trygge.
- Vaskerom til klesvask.
- Sprøyterom
- Feltpleie
- Kafé
- Brukerstyrt inntektsbasert arbeid

Mange hospits er forferdelige (spesielt de private), hvor brukere blir rundstjelt utenfor rommet sitt. Koster kommune mellom 12 - 16 tusen i måneden, for en person på hospits.

Finnes mange knekksoner mellom ulike instanser for behandling av rusmisbrukere. Ingen rusmisbrukere klarer seg alene, de går ofte i tospann. For et sted med brukermedvirkning og husregler vil rusmisbrukere hindre salg selv.

Boligsituasjon det største problemet. Spre brukerne i enkeltboliger, det er fort at den ene drar den andre ned.

Trivsel gjør at rusmisbrukeren slipper å tenke på heroin.

Rus er veldig blandet med psykiatri.

Folk er viktig for folk.

Alle heronister har hatt en overdose. (Ref. sprøyterombetov.)

For å nå "Hard to reach" må det være et sted de kan komme til. Narkomane trenger også sosialisering, hvis de ønsker ansvar kan det tilbys på et slikt sted i form av arbeid og oppgaver på huset. Dette vil kunne gi en inntekt og en følelse av verdighet i hverdagen.

Fengsel oppleves som bra. Her har de daglige rutiner, står opp om morgenen, dusjer, spiser mat og har en trygghet.

Rusmisbruket er ikke noe folk ønsker.

Samfunnet bruker i snitt 2-3 millioner pr narkoman i året (ran, skade, overdose, innlegging, politi, osv).

Kynisk miljø, det å deale gir makt.

Viktig tiltak å få bort "knekksonene". ⑦

Brukerstyrt sted kan bli en fot innenfor døra for å få tak i folk i kategorien "hard to reach".

Relasjoner + Noe å gjøre → Lykke

*et meningsfullt liv gir lykke,
Kristin Storm*

Hanne Langås (sykepleier/leder) Sprøyterommet

Innehar 12 årsverk (kriminologer, sykepleier, lege, sosialkontakt, osv på ulike stillingsprosentene).

Sprøyteromsloven. Kun heroin er tillatt, de fleste er blandingsmisbrukere, tar doser etterpå.

Værestedet bør inneholde:

- Feltpleie
- Sprøyterom med sprøyteutdeling.
- Kafé
- Sosialkontor
- Nav-tjenester
- Jurist
- Boligkontor
- Lavterskelsted
- Uteområde
- Sprøyterom

A fange de som er svakest, krever en lav terskel. Anonymitet kan være viktig for et slikt sted, ingen krav til å registrere seg. Skaper skepsis med en gang, oppfattes som kontroll. Narkomane skyr alt som smaker av formaliteter som pesten. Disse funksjonene er det ideelle, men hold det enkelt.

Narkomane er veldig "her og nå - orientert". Sprøyterom gir trygghet, er skadereducerende og forebygger overdose.

Endel spør om hjelp når de er her, brukeren har ofte hjelpkontakter og tilbud fra før.

Kjøp og salg vil alltid foregå rundt knutepunkt.

Ved oppstart var kapasiteten bra, nå er det noen ganger endel kø, som medfører at noen bruker bakgården.

De ansatte skal gi rent utstyr, gi veiledning og spørre litt.

Sirius - undersøkelse sier rundt 3 000 - 5 000 misbrukere.

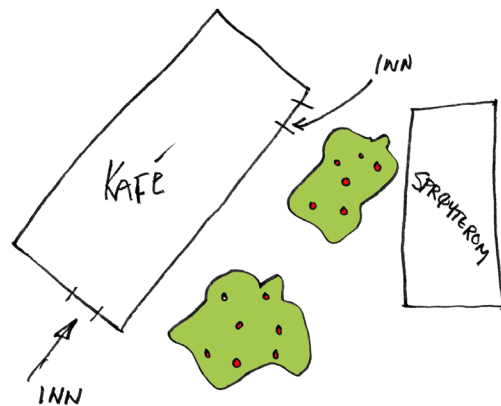
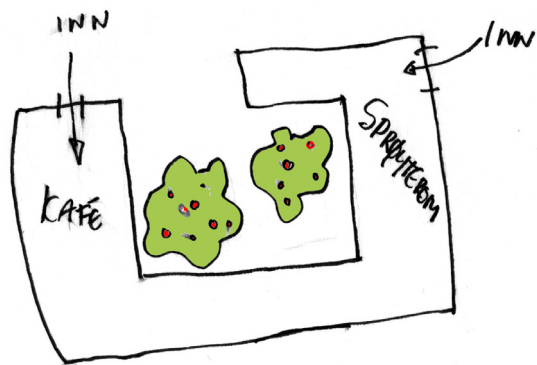
2400 registrerte brukere tilknyttet sprøyterommet.

Hannes ønske for framtidens sprøyterom er: Kafé i tilknytning, kanskje et tun eller atrium, med skjermet uterom. Mer plass til ambulansepers. mer plass generelt, større avlukker som er skjermet fra hverandre, men kan observeres. Mer skillevegger.

Mulig å se for seg kjøp og salg av brukerdoser på værestede. "Det vil uansett alltid finne sted".

Det er flest blandingsmisbrukere.

Hanne Langås` tanker om det framtidige sprøyterom.

Inger Stavik (sosiolog)

Frelsesarmeens Rusomsorg

Senteret i Urtegata har rundt 170 innom hver dag. Innehar sengeplasser, cafe, sosionomer, psykiatri, fire sykepleiere.

Nattbuss (ons, tors, fred) - café

Det finnes ulike plasser å være i Oslo, mangler tilbud på kveld og nattid.

På Safir er brukere med på å styre. Retretten er brukerstyrt. Men dette er steder for folk som er ute av rusen. Mye interne konflikter. Vanskelig å skille mellom personlig agenda og profesjonalitet.

Det må være kontinuitet i et tiltak.

Frelsesarmen jobber mindre mot de tyngste konstruktivt.

Portugal: Mange tilbud samlet rundt et punkt ut i fra tilstand og behov, har workshops med rusmisbrukere.

Det er flest blandingsmisbrukere.

Små boenheter med 4-5 boliger, samt fellesareal og kontorer for fagpersoner er en mangelvare. Mellomstadiet mellom hospits til det alle ønsker, egen leilighet. Frelsesarmeen kan av religiøse årsaker ikke støtte noe som er skadende (det vil si sprøyterom)

03 refleksjoner

sammendrag samtaler

1.

Bruk av heroin er utbredt over hele Oslo i mange samfunnsdeler.

I byen anslås et tall på rundt 3000-6000. Disse er ofte betegnet som heronister eller blandingsmisbrukere.

2.

Kjøp og salg av narkotika (i dette tilfellet, stoffer knyttet til herion), vil alltid forekomme og skje rundt viktige knutepunkt, samt områder med lite trygghet.

3.

Oslo kommune har offisielt et botilbud for alle tilknyttet sitt område. Leveforholdene på disse stedene er av variert kvalitet og gir inntrykk av å forverre situasjonen for de vanskeligstilte.

4.

Det er store knekksoner for rusmisbrukeren mellom vær institusjon, etat og "gata".

5.

Det finnes mange kategorier av rusmisbrukere. "Hard to reach" er en av de tyngste, som ofte sliter psykisk og som har problemer med det å bo. ⑧
Kriminalitet tilknyttet rusmiljøet koster samfunnet store summer pr året i form av skade, ran, overdose, politibruk, helsepersonell, etc.

6.

Det viktigste for narkomane, slik som alle andre, er en anledning til å bety noe for seg selv og andre. Være en del av samfunnet. Narkomane trenger respekt og bekreftelse på at de er et menneske.

7.

Et sprøyterom med utdeling av herion (som i Danmark, men for flere), kan være skadereduserende, minske overdose, være prevantivt for salg av dop, kan gi de tyngste misbrukerne en større verdighet (slippe å sitte i eksponert i det offentlige rom å gjøre noe de egentlig ikke vil gjøre). ⑨

brukerne av stedet

Et bygg til dette formålet må kunne fungere for ulike grupper med delvis forskjellige interesser og krav. Stedet må fungere for alle, men brukergruppen som står i hovedfokus er de rusmiddelavhengige som skal bruke stedet som et oppholdssted.

Tunge narkomane har en usikker og tøff hverdag. Mye av tiden deres går med til å skaffe penger til stoff, og de har få steder å oppholde seg der de er velkomne både når de tar brukerdoser, når de er rusa, og i tiden mellom. De vi har vært i kontakt med peker alle sammen på at det er få meningsfylte aktiviteter i en tung rusmisbrukers liv.

En rusmisbrukers liv varierer mye fra dag til dag. Noen ganger kan det ta en hel dag med for eksempel "brekk" eller salg av =oslo for å skaffe penger nok til en dags forbruk. Like ofte går det på et par timer. De dagene penger er lett å få tak i, mangler ofte meningsfylt innhold.

Skal det foregå noe i livene deres som gir selvrespekt og egenverd må dette derfor tilrettelegges et stykke på vei av folk rundt dem. Noe som skjer i liten grad nå.

En brukergruppe består alltid av mange individer og disse er selvfølgelig alle forskjellige, med ulikt behov og historie. En karakteristikk av gruppen som flere av de vi har vært i kontakt med var at de fleste i stor grad lever i øyeblikket. Dette betyr at hvis man får en bot av politiet eller har sår etter sprøytestikk, kan det være nesten umulig å få orden på det, hvis det er 700 m eller 1 km å gå mellom hver instans for å få hjelp.

De andre brukergruppene trenger god oversikt og logistikk for å ha gode arbeidsforhold. Det er viktig at de har lav terskel for å komme i kontakt med de narkomane. For helsepersonell og ambulanse er det viktig at de kan få utført sin jobb, nesten hvor som helst i bygget.

behovet for stedet

Erfaringer vi har gjort oss er at det finnes mange ulike tiltak i Oslo for rusmisbrukere.

Oslo kommune hevder det finnes et sted for alle å sove.

Av disse tilbudene lider mange av dårlig bokvalitet, sammensetning i forhold til type mennesker, antall og utgangspunkt i livet.

Det finnes også mange frivillige organisasjoner som Frelsesarmen, Kirkens Bymisjon, Forening for human narkotikapolitikk og Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon som søker å ivareta de svake i samfunnet.

De tilbyr feltpleie, brukerstyr, samtaler med fagpersoner, mat og sosiale tiltak under visse oppstilte krav.

Sprøyterommet er et omdiskutert tiltak som har sin hensikt å drive med skadereduksjon, i tillegg til å gi rusmisbrukere en tryggere og mer verdig ramme rundt det å injisere herion.

Det ser ut som at det er et sterkt behov for en større samhandling mellom tiltakene som tilbys. Avstander mellom steder som tilbyr tjenester, kan ført føre til at rusmisbrukeren ikke oppsøker den hjelpen de trenger.

Ut fra de vi har vært i kontakt med og ut av det vi har sett fra referanseprosjekter, ser det ut til at det er et behov for et sted der narkomane kan oppholde seg.

Stedet bør inneholde funksjoner som tilrettelegges for å hjelpe narkomane. Det kan se ut som om det er hensiktsmessig å ha slike støttefunksjoner samlokalisert, slik at det blir mindre utfordrende å oppsøke hjelpen. Samtaler med ulike aktører som er tilknyttet rusmisbrukere, viser til at det er et behov for steder der narkomane kan komme å gjøre noe meningsfylt. Dette gir mulighet for selvrespekt og en livsverdi.

forutsetninger for valg av sted

Hvordan man skal forholde seg til rusmissbrukere er en omfattende og viktig debatt i samfunnet. Det finnes ingen perfekt tomt for narkomane. De færreste vil ønske denne brukergruppen som nabo. Plasseringen av et slikt sted vil gjerne føre til en politisk debatt. Dette ser man tydelig både på sprøyterommet i Storgata og de forskjellige hybelhusene, der naboer fra starten av har ønsket dem flyttet. Når det skal prosjekteres et sted for tunge narkomane er det viktig at det plasseres nært sentrum. Det er her brukerne oppholder seg og det er viktig at stedet ikke er for langt unna de nåværende oppholdsområdene og muligheter for transport. Det er mange og tungtveiende, både politiske, økonomiske og demografiske argumenter for å bruke sentrumsarealer til noe annet enn sosiale formål. Vi mener imidlertid at alle skal ha en plass i samfunnet og derfor også i bybildet. Skal man ta hensyn til alle forhold knyttet til plassering ville det å velge et sted vært nærmest umulig.

Det ligger ingen føringer slik vi har forstått fra Oslo Kommune, for hvor et oppholdssted for tunge rusavhengige kan være. Da vi startet letingen etter tomt så vi i utgangspunktet derfor bort fra disse forholdene. Vi så etter steder hvor det enten var mulighet for å bygge noe eller transformere. I leteprosessen har vi kommet fram til at det i prinsippet finnes fire muligheter i Oslo sentrum.

Det første er å ta i bruk, og bygge om et eksisterende bygg eller en del av et eksisterende bygg. Det neste alternativet er å finne en ubebygd tomt blant andre bygg, en infill-tomt, der vi kan prosjektere noe nytt. Det tredje er å bruke en del av et grøntområde, slik Oslo Kommune i noen grad har gjort for å få plass til barnehager. Den siste er å bruke en del av et tidligere lager- eller industriområde.

Vår framgangsmåte for å finne potensielle steder for oppgaven var gjennom bruk av lokalkunnskap, kartbruk og rekognosering. Gjennom byvandring samlet vi informasjon om en rekke potensielle tomter. I denne første delen av valgprosessen ønsket vi å finne nok tomter til å kunne gjøre en evaluering på hvilke som kunne være passende.

Vi fant 16 forskjellige tomter og bygg vi mente kunne ha et potensiale. Ut av disse 16 stedene valgte vi 3 som mulige kandidater til oppgaven. Utvelgelsesprosessen bestod av en rekke diskusjoner og avveininger i forhold til tema knyttet til nærhet til sentrum; hva som finnes av demografiske forhold i området; trafikkforhold og logistikk; hvor oversiktlig tomten og området rundt er med hensyn til brukes og andres sikkerhetsfølelse, samt tomtens størrelse og omliggende bebyggelse, særlig i forhold til høyde på omliggende bygg. Vi valgte å se bort fra politiske

føringer og økonomiske hensyn. Vi har sett på framtidige og gjeldende planer og valgt å se bort fra deler av dem. Dette vil bli nærmere gjennomgått for de tre stedene vi satt igjen med.

I forhold til demografiske forhold og naboskap er det som sagt få som vil ha narkomane som nabo, men et sted må de være. Endel av stedene hadde store likhetstrekk kvalitetsmessig. Der dette var tilfellet har vi valgt det stedet som ligger nærmest sentrum og som passet best i forhold til størrelse etc. Siden det er endel kriminalitet som følger med narkotikabruk har vi søkt å velge bort tomter som er øde og/eller lett å stikke seg bort. Vi har valgt å bruke tomter der det er mye trafikk og lett å holde oversikten over området slik at brukerne og andre som bruker området kan føle seg trygge.

En diskusjon vi har vært gjennom i forhold til bygg og tomtevalg er om stedet bør kunne flyttes, eller om det skal være permanent. Det finnes gode grunner for at det skal kunne flyttes. Dette ville lettet plasseringen, da man kunne søkt om å sette det opp på kortere basis, noe som det ville vært lettere å få gjennomslag for (se referansen Veiskillet). Folk i området ville lettere kunne gå med på et flyttbart prosjekt og man kunne utnyttet tomten som skal utvikles over tid, for deretter å flyttes til en tilsvarende tomt. Vi har imidlertid vurdert det dit hen at de tunge narkomane også fortjener en permanent plass. Uforutsigbarheten ved noe mobilt ville kunne underminere betydningen av prosjektet for brukerne, da de ikke ville kunne være sikre på at tilbudet forble. I tillegg tror vi programmet for prosjektet er for stort til at dette er praktisk og økonomisk forsvarlig å skulle flytte det. Hvis kvaliteten på stedet skulle vært like høy som et permanent alternativ, ville det antagelig blitt svært dyrt og arbeidskrevende å flytte. Vi har derfor valgt å tegne et prosjekt som er ment å være permanent. Dette har også påvirket utvelgelsen av tomter.

De tre stedene vi satt igjen med representerer de fire kategoriene vi kom fram til. Hvor den ene er i grenselandet mellom et gammelt lagerområde og en park (se del om hver tomt).

De 16 første tomtene

De tre tomtene vi har valgt å se nærmere på er:

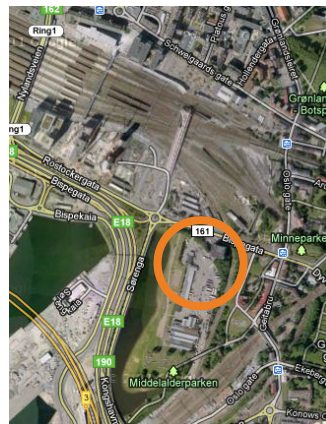
1. Et gammelt lagerområde bak den nåværende Middelalderparken
2. En infill-tomt i Schweigaardsgate i gamlebyen. Nå en parkeringsplass.
3. Et forlatt bygg i tilknytning til Youngstorget

De tre tomtealternativene er presentert på side 36 - 41.

Etter å ha studert tomtene mer inngående valgte infill-tomten i Schweigaardsgate.

Tomt 1 - Lagerområde og bussoppstillingsplass bak Middelalderparken

Middelalderparken består i dag av historiske ruiner fra det som var Gamle Oslo i syd, den gamle sjølinjen som endel av et parkdrag mot vest og et parkeringsområde/lagerområde mot jernbanen i øst og Bispegata i nord.

Området rundt består av prosjekterte boliger og næring i Bjørvika/Barcode-området. Øst for tomten ligger boliger som en del av gamle historiske Oslo. Trafikkmessig er området i endring. Det er for tiden lite trafikk, særlig kveldstid. Dette vil antagelig endre seg når Bjørvikautbyggingen er ferdig. Veiene med høy grad av trafikk er blitt lagt under bakken, som et ledd i byutviklingen. Bispegata er en naturlig del av denne planen og vil være viktig med tanke på kollektivtrafikken.

Middelalderparken foreslås som en del av Bjørvikautbyggingen, utvidet til park inn i det gamle industriområdet med lagerlokaler, som eksisterer i dag. Sør på tomten eksisterer det et gammelt murbygg som er bevart og som brukes til kontor. Middelalderparken benyttes også som en viktig del i Oslo av kulturelle arrangement som for eksempel Øya-festivalen.

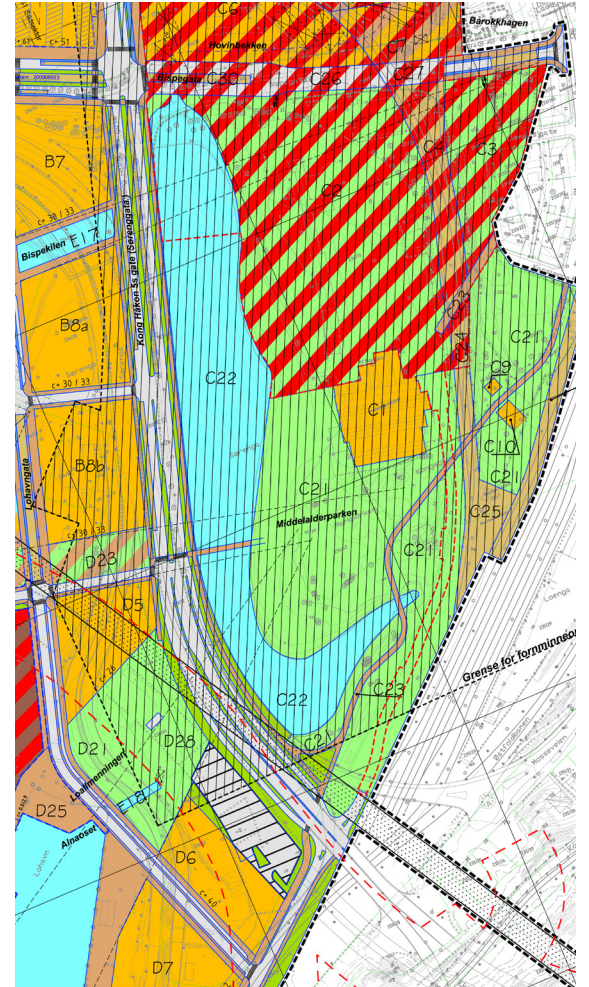
Den aktuelle tomten er, hvor det i dag finnes lagerlokaler og oppstillingsplass for buss. Denne tomten er forholdsvis stor og på grunn av sikotlinjer fra annen bebyggelse i nærheten, kan det være naturlig å bygge lavere strukturer her. Den gir også en mulighet til stor frihet ved organisering av de ulike funksjonene. Tomten har også som en naturlig tilknytning til parken, potensial for å skape gode uterom med tanke på det å skape trygge og hyggelige omgivelser. Grønt er bra for alle mennesker.

Parkens tilknytning er også tomtens største utfordring.

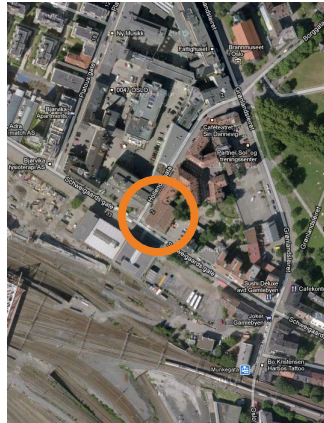
Tomten krever høy varsomhet i utforming av uteområdet. Det kan fort oppstå mørke og utrygge skjulesteder rundt bygget i form av busker, trær og andre strukturer, som vil være lite gunstig for vår målgruppe.

Graden av aktivitet i parken som en del av det offentlige uterom vil også variere mer, sammenlignet med den mer urbane kontekst med gate, belysning og aktivitet på kveldstid. Dette kan gjøre at stedet oppleves mindre trygt enkelte tider på døgnet.

Det vil også knyttes spørsmål relatert til hvorfor akkurat disse menneskene skal ha en plassering i tilknytning til middelalderparken. For det første vil tilstedeværelsen kanskje virke skremmende, samtidig kan kanskje den offentligheten bidra til å gjøre fremmedfrykten for rusmisbrukere mindre. Det andre som er nevnt tidligere, vil være at naboskap og omgivelser har mye og si, for hva som kan være ønskelig i forhold til lokalisering. Tomten har en klar avgrensning i form av infrastruktur på to sider, og en park på den andre siden.

Tomt 2 - Scweigaards gt 40 B

Scweigaards gt 40 B er en del av byplanen for Gamle Oslo, mange bygniger rundt har høy antikvarisk verdi.

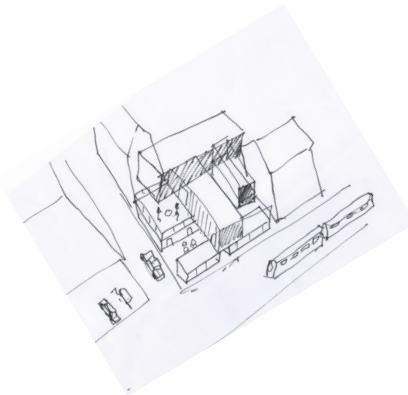
Tomten har som nærmeste nabo; boliger som en del av kvartalet, Landbrukets hus i vest og lagerlokaler, kontorer og bolig på motsatt side av Scweigaards gate. Området har også et variert mangfold av butikker, bevertning og næring. Trafikkmessig en gate med høy aktivitet gjennom trafikk til og fra boliger og næring i Gamlebyen-Grønland, kollektivtrafikk med buss og trikk og endel gjennomgangstrafikk. Som en kobling mellom Gamlebyen-Grønland og sentrum, er gaten en naturlig åre for fotgjengere.

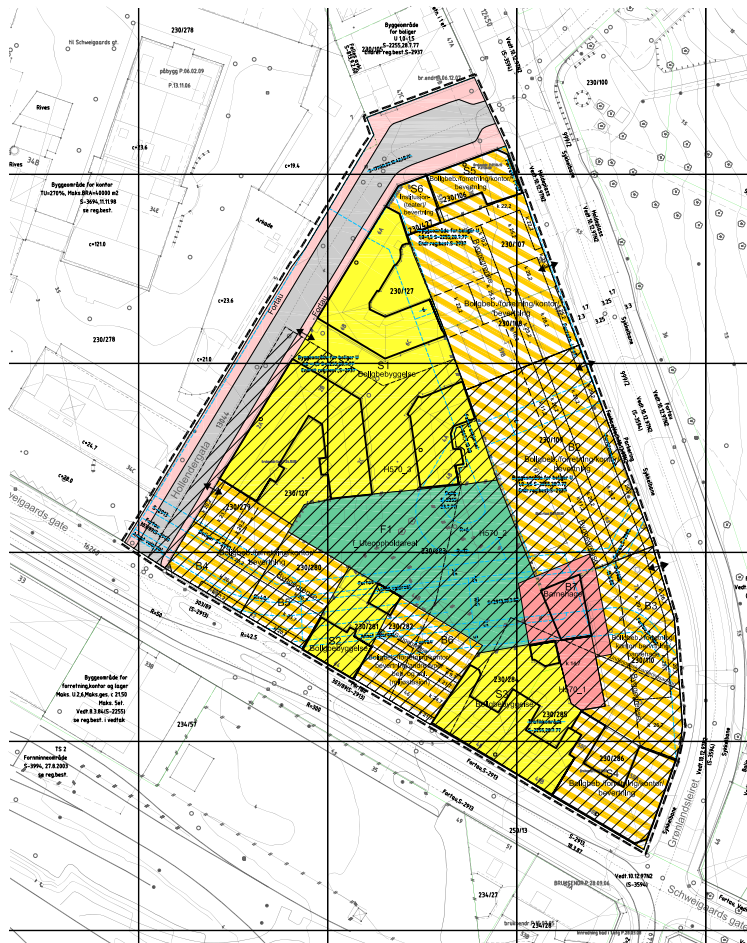
Tomten ligger sørvest i Hollenderkvarteret som er en del av Gamle Oslo og har i dag en falleferdig struktur og fungerer som utleie til parkeringsplasser. Kvartalet preges av en høy andel boliger med grønn struktur inni, men det er lav tetthet i kvartalet. I forhold til arealet er det få mennesker som bor der. Tomten er foreslått omregulert til bolig, forretning, kontor og bevertning.

Tomten gir muligheten til å utforme en ny struktur.

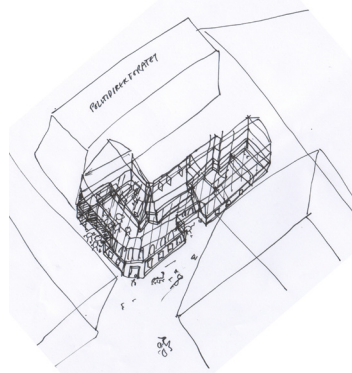
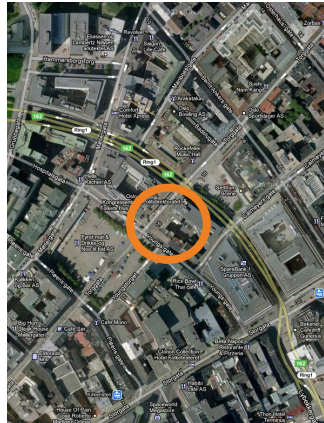
Den ligger svært sentralt i Oslo og har god tilknytning til kollektivtrafikk. Den har en hard og myk side i form av den urbane kontekst med gate og trafikk og den myke i form av det grønne indre gårdsrom. Offentligheten i forhold til tomten kan bidra til en trygghet i form av det som knyttes til de som skal bruke stedet. Det er mye trafikk, noe som bidrar til en sikkerhet for alle som ferdes der. Samtidig vil denne offentligheten kanskje være en utfordring med tanke på at rusmisbrukerne må oppholde seg utenfor i den trafikkerte gaten. Tomtens størrelse og omgivelser gjør at det her vil bli naturlig å prosjektere i flere etasjer. En utfordring med dette vil være å utforme bygget slik at vi ivaretar viktigheten av det å ha oversiktlig miljø.

En annen utfordring vil være hvordan bygget vil forholde seg til naboskapet. Hvordan kan bygget og de som skal bruke det, gjøre at gnisninger unngås og at det heller kan bidra til samvirke og inkludering av lokalmiljøet. Et annet viktig punkt er forholdet bygget og bruken av det skal ha til det indre gårdsrommet. Hvilken grad av skjerming skal være mot de som bor i kvartalet?

Tomt 3 - Youngstorget

Torggata 13 på Youngstorget ligger i dag brakk. Bygget har antikvarisk verdi, men kommune ønsker å oppheve bevaring. Plan på bakkenivå skal kun benyttes til virksomhet som forretning, allmennnyttige formål og servering.

Tomten ligger i hjørnet av kvartalet mellom Torggata og Youngs gate, i tilknytning til Youngstorget og den gamle operapassasjen, hvor det er både scener og mange utesteder. Det er også mange utesteder rundt Youngstorget og området preges av mye uteliv om kvelden. Det er også mange kontorer rundt tomten og Politidirektoratet er en av de nærmeste naboene.

Trafikkmessig er det lite biler. Det meste av trafikken som forekommer her er transport tilknyttet varer opp mot næringen som ligger der. Torgets sentrale plassering og funksjonene gjør at det er veldig mye fotgjengere og syklist. Det er et lite stykke til kollektivtransport.

Tomten med sin eksisterende antikvariske struktur, gjør dette til en transformasjon oppgave.

Den belyser hvordan eksisterende bygningsmasse kan benyttes, for å gjøre plass til rusmisbrukere. Eksisterende bygningsmasse kan kanskje skape mindre fleksibilitet i form av romdannelser, åpenhet og areal. Oversiktighet i bygget kan bli en utfordring. Gårdsrom kan bebygges, noe som kan gi en ekstra side til den eksisterende strukturen. Dette i form av fysisk bygg eller utforming av et indre grønt gårdsrom.

Hovedutfordringen med denne tomten vil være integreringen av rusmisbrukerne i bybildet. Hvordan vil fotgjengere som er den største delen av det offentlige rundt tomten, reagere på et slikt tiltak for rusmisbrukere? Vil deres tilstedeværelse bidra til noe positivt for plassen, eller vil de gjøre at den blir tatt mindre i bruk? Bygget ligger veldig tett mot gaten og torget, det er få overgangssoner mellom bygg og det offentlige rom. Det er også mye aktivitet på Youngstorget i form av politiske markeringer, demonstrasjoner, folkemøter og feiringer. Det kan være en utfordring for brukerne, hvordan det vil føles å være så tett på det offentlige.

Tomtevalg - Schweigaards gt 40B

Vi har på bagrunn av diskusjonen rundt tomt, valgt Schweigaards gt 40 B som vår tomt for et sted for rusmisbrukere. Dette fordi:

- tomten ligger sentralt i Oslo.
- tomten har en offentlighet i form av gate med høy aktivitet.
- tomten ligger nærme kollektivtransport.
- tomten har en størrelse som gir rom for nok funksjoner til den helheten vi mener et slik sted bør ha.
- tomten har et naboskap, som vi mener kan håndtere en slik nabo.

04 program

intensjonsprogram

Personene vi snakket med av ulike bakgrunn og tilknytting til de tunge rusmisbrukerne i Oslo, foreslo ut fra deres ståsted noen funksjoner og tiltak som de mente kunne være positive for hva et sted for tunge rusmisbrukere kunne inneholde.

Dette avdekket flere likheter på tvers av personene og ga flere fellesnevner som vi har valgt å ta med oss.

Arild Knutsen

- Viktig at det er et lavterskelsted.
- Kaffebar (så vanlig som mulig)
- Sosionom (los) kan kurse brukere til å kurse hverandre
- Eget brukerrom (Helserom, Sprøyterom)
- Feltpleie. Div. helse, sårpleie, gynekolog, lege. Psykolog med spesialkompetanse på rus.
- Diverse brukerstyrte aktiviteter. (barneskoleaktiviteter ikke interessant). Kan være hjelpetiltak ovenfor hverandre.
- Intellektuelt og spirituelt påfyll. Bønnerom / filosofirom / meditasjonsrom / litteratur / film etc.
- Mulighet for brukerstyrt inntektsbasert arbeid, helst gjennom produksjon av noe.

Kåre Stølen

- Gode aktiviteter
- Feltpleie
- Mat (som man betaler (litt) for)
- Et sted å sove på en madrass
- Kanskje sprøyterom

Kristin Storm

- Økonom
- Sosionom
- Gode garderober.
Oversiktlige og trygge
- Vaskerom til klesvask
- Sprøyterom
- Feltpleie
- Kafé
- Brukerstyrt inntektsbasert arbeid

Hanne Langås

- Feltpleie
- Sprøyterom med sprøyteutdeling
- Kafé
- Sosialkontor
- Nav-tjenester
- Jurist
- Boligkontor
- Lavterskelsted
- Uteområde
- Sprøyterom

Fellesnevnerne + andre viktige funksjoner.

- Lavterskelsted
- Sosialtjenester
- Brukerrom (sprøyterom)
- Feltpleie med særstilling og generell skadereduksjon
- Helsestenter med almenlege, psykolog, gynekolog etc.
- Kafé med mat. Kaffebare.
- Rom for diverse brukerstyrte aktiviteter og arbeidsrom.
- Sted for spirituell og intellektuell påfyll.
- Gode og trygge garderober.
- Brukerstyrt inntektsbasert arbeid
- Uteområde

funksjonsprogram

Brukerrom (sprøyterom)

Kafé med mat. Kaffebar.

Oppholdsrom.

Rom for diverse brukerstyrte aktiviteter og arbeidsrom.

Sted for spirituell og intellektuell påfyll.

Gode og trygge garderober samt vaskeri.

Sosialtjenester

Administrasjon

Helsesenter med almenlege, psykolog, gynekolog etc.

Feltpleie med sårstell og generell skadereduksjon

Uteområde

Brukerrom (sprøyterom)

Brukerrommet er stedet der man lovlig kan bruke narkotiske stoffer. Brukerrom inneholder en ventedel, en sprøytedel for injeksjon og en hviledel under observasjon. Brukerrommet bør bestå av en hoveddel med adskilte brukerplasser som er observerbare for personalet. Her må det være nok gulvplass for at ambulansepersonale skal kunne jobbe uhindret. Det bør også være et lukket brukerrom for brukere som vil sette sprøyte på et intimt sted. Dette må også kunne observeres av personalet.

Kafé med mat. Kaffebær.

Kafé/spisested der brukere kan ta en kaffe, møtes og prate med hverandre og ansatte. Det skal her være tilrettelagt for at brukere kan jobbe i kaféen/på kjøkkenet.

Oppholdsrom.

Det må være et oppholdsrom der brukerne kan være på dagtid. Dette skal være et hyggelig alternativ til å oppholde seg på gata.

Rom for diverse brukerstyrte aktiviteter og arbeidsrom.

Dette er rom tilrettelagt for aktiviteter definert av brukerne, eventuelt i samråd med ansatte. Brukerne vil her kunne ha brukerbedrifter, kunstaktiviteter eller andre ting de sammen ønsker å starte. Det bør være tilrettelagt for aktiviteter som har en grad av seriøsitet (snekkerverksted, verksted for søm etc.).

Sted for spirituell og intellektuell påfyll.

Her vil det være bibliotek, datamaskiner med internett og tilrettelagt for litteraturkvelder eller filmvisning etc.

Gode og trygge garderober samt vaskeri.

Renhold kan være en utfordring for folk som oppholder seg mye på gata. Det er viktig at det er tilgjengelige garderober med dusj. Det er også viktig med et vaskeri, så man får vasket klærene sine.

Sosialtjenester

Kontorer tilknyttet oppholdsarealene der det er enkel tilgang på sosialtjenester.

Administrasjon

Administrativ enhet med kontorer og møterom for administrasjon.

Helsesenter med almenlege, psykolog, gynekolog etc.

Et helsesenter bestående av undersøkelsesrom og legekontorer i tilknytning både til brukerrom og oppholdsdeler, der det er lav terskel for å få medisinsk hjelp. Helsesenteret skal ha plass til allmennlege, psykolog og gynekolog, samt feltpleie med sårstell og generell skadereduksjon. ⁽¹⁰⁾

En del av helsesenteret med undersøkelsesrom der man kan få hjelp til sårstell og andre skadereduserende tiltak tilknyttet rusproblematikk.

Uteplass

Brukergruppen det her er snakk om er vant med å oppholde seg mye ute og kan trenge gode, trygge og oversiktlige uterom der man kan oppholde seg store deler av året.

romprogram

Møteplassen						
Romtype	Romspekifikasjon	Antall	kvm/rom	Sum programmert	Sum prosjektert	Kommentar
Brukerrom						120 brukere daglig 12 ansatte
Mottaksrom	Ventesone	1	40	40		Registrering av brukere og ventesone 25 personer
Resepsjon	Skranke med 2 arbeidsplasser	2	5	10		
Hvilerom	Hvile etter injeksjon	1	30	30		Rom hvor brukere observeres etter injeksjon 12 personer
Sprøyterom	Injeksjonsrom	12	4	48		Kapasitet på 12 brukere
Sterilisering	Forberedende rom utstyr	1	10	10		Rom for sterilisering og forberedning brukerstyr
Lager	Oppbevaring brukere	12	0,5	6		Oppbevaringsplass for brukere
Lager	Medisinrom	1	5	5		Oppbevaring medisink
Lager	Utstyr	1	10	10		Oppbevaring teknisk utstyr
Avfall		1	5	5		
Varemottak		1	5	5		
Kontor		2	9	18		Kontor for personal
Møterom	2-8 Personer	1	15	15		
Pauserom		12	2	24		Ansatte 12 personer
Lager/Kopi		1	5	5		
Garderobe		1	10	10		Garderobes ansatte
wc		3	5	15		Herrer, damer, hc
Delsum				256		

Café						3 ansatte
Sitteplasser	150 personer	150	1,5	225		
Uteservering	30 personer	30	0	0		Utomhus
wc	WC, HC	1	35	35		Fordeles dame/herre
Kjøkken	Kjøkken inkl oppvask	1	35	35		
Kjøøl	Kjøøl	1	4	4		
Frys	Frys	1	4	4		
Lager	Tørrvare	1	10	10		
Kjølt avfall		1	5	5		
Avfall		1	5	5		
Varemottak		1	5	5		
Delsum				328		

Opphold						
Oppholdsrom		1	100	100		Opphold for brukere på dagtid
Kreativitet/aktivitetsrom		3	120	360		Brukerstyrt rom som verksted, kunst og håndverk, etc.
Mediarom		2	40	80		Brukerstyrt rom som inneholder bøker, blader, data, telefon etc.
Bibliotek		1	50	50		
Garderobe	Garderobe inkl WC, HC, stelle	2	30	60		Skjermet, beskyttet. WC fordelt på dame/herre
Vaskerom		1	30	30		rengjøringsrom/vaskerom/tørkerom for brukere
Delsum				680		

Sosialtjeneste					3 sosinomer + fritt kontor
Kontor		4	12	48	Kontor for sosionom, tett kontakt med bruker
Møte	Møte 15-25 personer	1	37,5	37,5	Mulighet for å deles i to
Lager/Kopi		1	5	5	
Delsum				90,5	

Administrasjon					2 ansatte
Kontor		2	12	24	Kontor daglig drift
Møterom	2-8 Personer	1	15	15	
Lager/Kopi		1	5	5	
wc		2	5	10	Herrer, damer, hc
Delsum				44	

Helsetjeneste					
Undersøkelsesrom		2	16	32	
Kontor		4	12	48	Kontor feltpleie, allmennlege, psykolog
Møterom	2-8 Personer	1	15	15	
Lager/Kopi		1	5	5	
wc		2	5	10	Herrer, damer, hc
Delsum				100	
Sum				1498,5	

Vi tar forbehold om endringer i romprogrammet.

05 mål

premisser

De vanskeligst stilte rusmisbrukere i Oslo trenger et sted å være. Vi ser for oss et pilotprosjekt der et sted prosjekters, hvor en del av denne gruppen kan benytte seg av stedet. ⁽¹¹⁾

Oversiktighet i bygget selv og området rundt er viktige for at brukere, medarbeidere og de som bruker området rundt skal føle seg trygge. Det blir viktig at å lage en situasjon der folk kan ferdes uten å føle seg utrygg både i og rundt bygget.

Det vil være viktig at bygget er enkelt å drifte slik at brukerne gjennom sitt brukerdemokrati kan stå for mye av driften selv, med hjelp og veiledning fra ansatte.

Bygget må utformes slik at det tar hensyn til andre brukergrupper i området. Det er viktig at andre folk som benytter området rundt bygget kan bli komfortable med senteret som nabo.

arkitektoniske visjoner

Det er viktig for oss å skape et sted der folk kan møtes .

Vi ønsker å se på hvordan et sted for narkomane i Oslo kan utformes med arkitektoniske verktøy. Vi vil lage rom der brukere og ansatte kan fungere sammen i en stimulerende hverdag og samtidig føle seg trygge. Mye av prosjektet vil gå ut på å lage rom der brukerne kan føle at de får en pause fra det hektiske livet de fører på gata. Vi vil lage et sted der de kan sette seg ned og møte hverandre i en annen kontekst.

For oss er bygget også viktig som et debattinnlegg i forhold til hvem som får være en del av bybildet. Vi mener at en by bør ha rom for alle som bor i den og vi vil at bygget vi prosjekterer skal bære preg av at brukergruppen det er tiltenkt, kan ha muligheten til å være tilstede i bybildet på en verdig og fin måte. Viktige tema for oss å jobbe med i utformingen av prosjektet blir:

Romdannelser

Det er viktig både å lage et sted som er intimt og nært og samtidig oversiktlig og som føles trygt. Dette lager interessante utfordringer i forhold til romsekvenser både horisontalt og vertikalt, samt hvordan rommene kan utformes. Det vil også bli viktig for oss å se på lysforholdene i rommene. I noen rom vil det være ønskelig med lysforhold som innbyr til å trekke seg tilbake og roe ned. Andre rom vil trenge lysforhold der man kan eksponere seg, jobbe og kvikne til.

Logistikk

Hvordan kommunikasjonen fungerer mellom de ulike funksjonene i bygget blir viktig. Noen vil ønske å kunne gå inn uten å komme i nærheten av brukerrommet, mens andre vil ha det som første stoppested. Det å vente på å ta en brukerdose må oppleves som beskyttet og verdig. De forskjellige tilbudene må oppleves som tilgjengelig når man trenger dem.

Konstruksjon og materialitet

Vi vil se på hvordan man kan lage et bygg der rommene innehar de kvaliteter vi ønsker. Hvordan et bygg framstår er uløselig knyttet til den kontrollen man har på konstruksjonen den består av og de valgene man tar i forhold til materialbruk.

bærekraft i arkitekturen

Med de miljøutfordringene vi har i dag bør all ny arkitektur ta hensyn til bærekraft i arkitekturen. Dette er en stor utfordring som vi arkitekter bør ta ansvar for.

Vi vil lage et prosjekt der løsninger knyttet til miljø er en integrert del av arkitekturen. Vi vil derfor ikke ha miljø som et spesifikt fordypningsområde, men heller la spørsmålet følge vår prosess hele veien.

Et annet viktig aspekt er at arkitekturen er sosialt bærekraftig. Det vil være viktig for oss å lage arkitektur brukerne selv kan ha ansvaret for, som gir noe tilbake til nærmiljøet og som kan gi de narkomane et tilskudd i livet. Hvis denne typen senter fungerer, vil dette også kunne bety redusert ressursbruk i forbindelse med samfunnsproblemer som overdoser, kriminalitet og gateforsøpling med sprøyter og annet brukertutstyr. Et annet viktig aspekt med et senter som samlokaliserer oppholdssted, legesenter, café, brukerrom og arena for aktiviteter er at disse kan dele mange funksjoner, noe som reduserer investeringskostnad, driftskostnad og miljømessig fotavtrykk.

06 proses

prosess

Vi har lagt opp til å jobbe dialektisk med prosessen. Dette kan foregå på den måten at vi har fokustema som kommer opp syklisk gjennom hele arbeidsperioden. Slik vil vi skape en spiralformet prosess, der vi kan jobbe parallellt med våre problemstillinger og samtidig jobbe oss gjennom et avgrenset tema av gangen. Vi vil se på fokusområdene på nytt i hvert hovedledd av prosessen.

Vi ønsker på denne måten å lage oss rom for hele tiden å produsere mot en deadline, der vi kan evaluere det vi har kommet fram til.

Dette for å ha mulighet til å ta raske valg og endre prosjektet hurtig.

Etterhvert som et prosjekt blir mer konkret kommer nye muligheter for utforskning. Grovt sett ser vi på prosessen som bestående av tre deler; konseptutvikling og programmering, skisseprosjekt og uttegning av prosjektet. Vi ønsker å gå dypere i prosjektet med hver del og utforske nye sider ved prosjektet så lenge som mulig. Vi vil tilpasse verktøybruk og fokus etter det fordypningsnivået hver fase tilbyr.

Fokusområdene for prosessen er:

Skisserende programmering

Romdannelser

Logistikk

Ressursutnytting

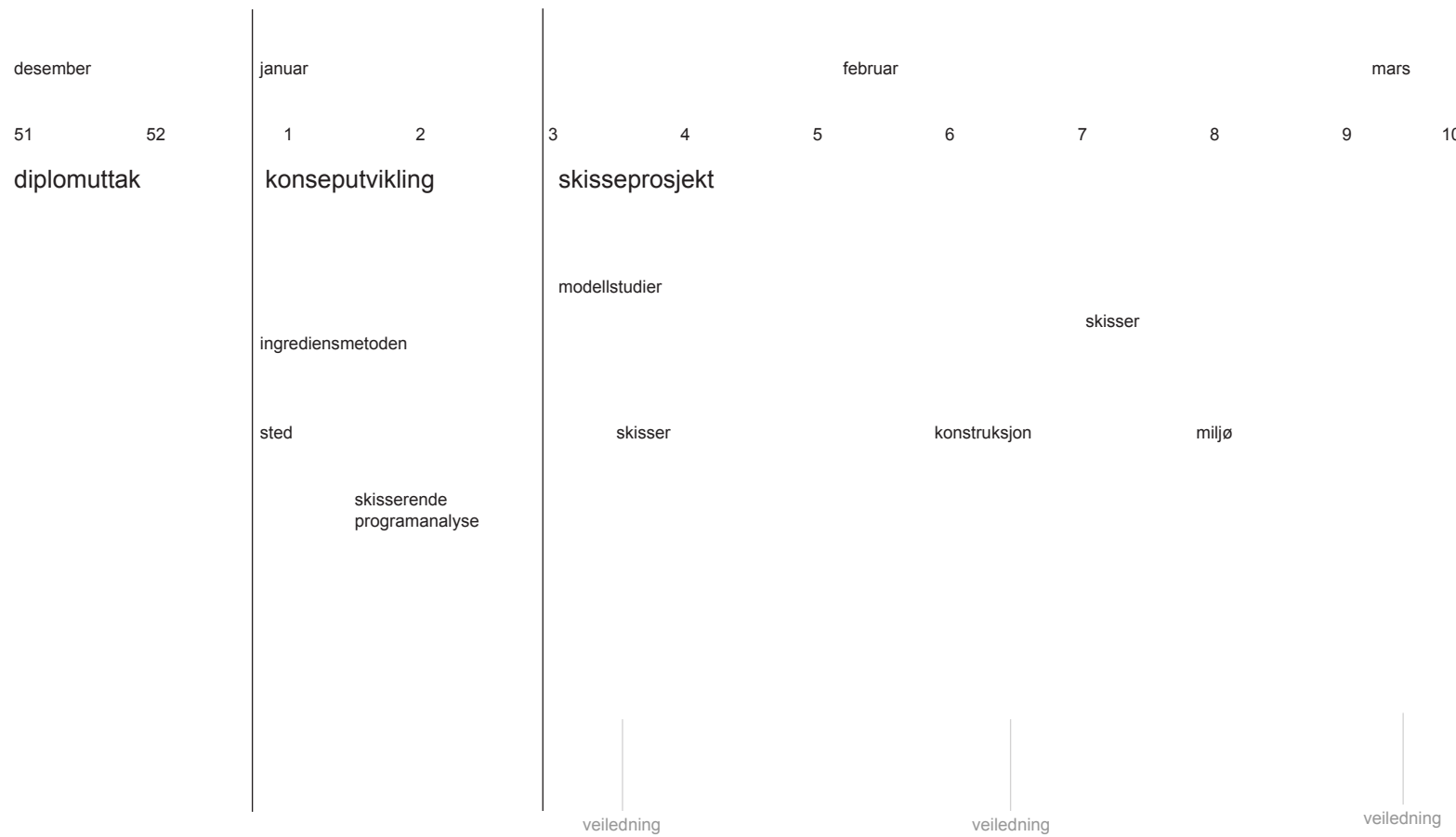
Konstruksjon og materialitet

Vi vil aktivt forsøke å hente det beste ut av det faktum at vi jobber sammen. Vi tror på å samarbeide om arkitektur. Ikke bare på grunn av økt arbeidskapasitet, men like mye på grunn av de uventede ting som kan oppstå når fler jobber sammen. Vi vil fortløpende jobbe med metoder for å kommunisere åpent og effektivt.

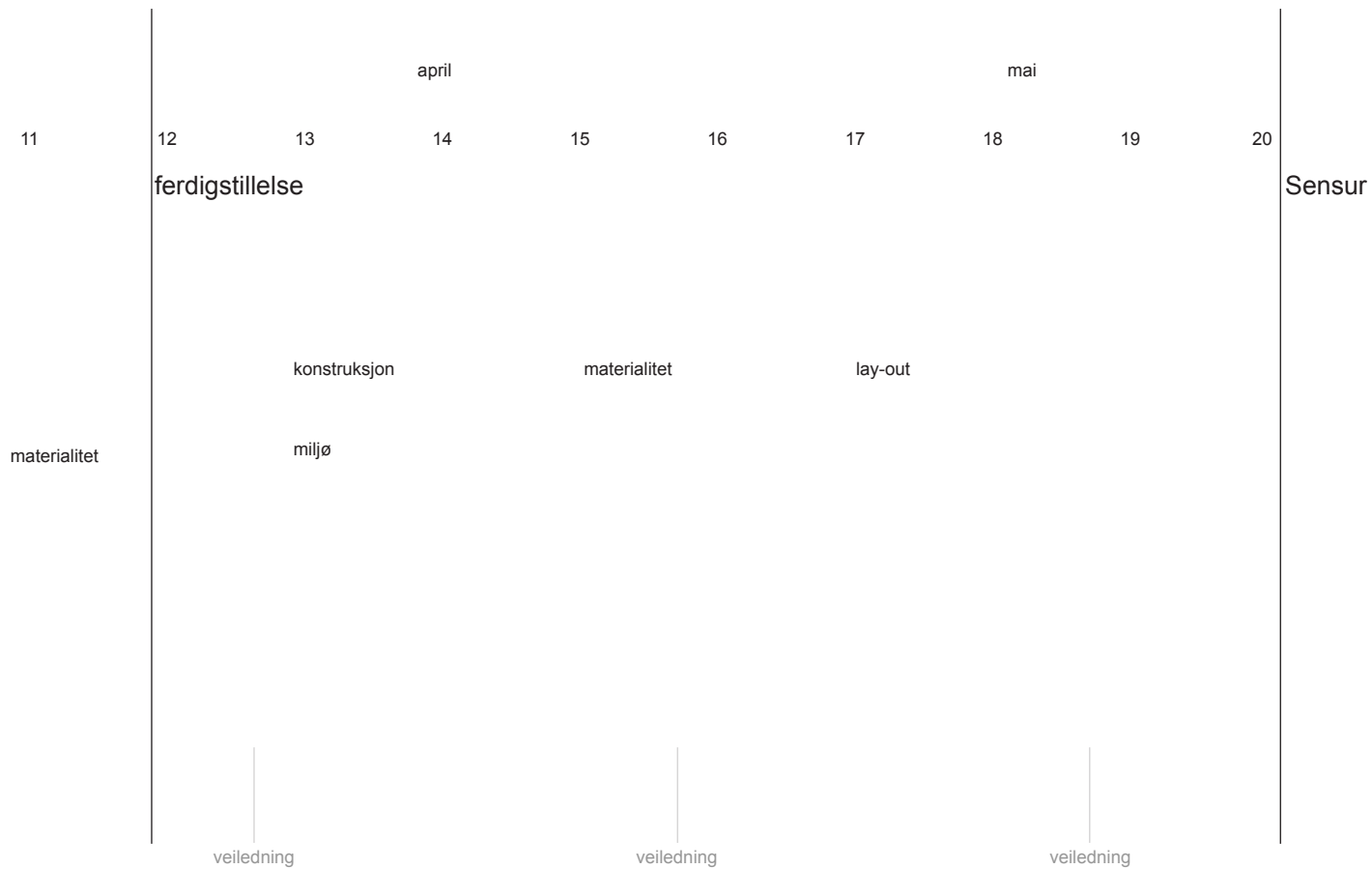
verktøy

Vi vil bruke flere forskjellige verktøy om hverandre gjennom hele prosessen. Det viktigste blir å tegne fortløpende med cad; prøve ut ting underveis med raske skissemodeller i eps/papp, samt med håndskisser og tracer-skisser.

07 tidsakse

0

08 innlevert materiale

forslag til innlevert materiale

Innlevert materiale skal bestå av tegninger og illustrasjoner som på en tydelig måte viser de aspektene som er viktige for at arkitekturen skal fungere for de den er laget for.

Som plansjemateriale ser vi for oss:

Situasjonsplan 1 : 500

Planer og snitt 1 : 100

Skisser og renderinger som viser viktige romligheter og situasjoner i prosjektet

En eller fler detaljer som viser tema eller deler av bygget som er viktige å belyse.

Modeller:

Situasjonsmodell 1 : 500

Bygningsmodell 1: 100

Skissemodeller fra prosessen

Vedlagte hefter:

Forarbeide

Prosesshefte

09 kilder

02 Bakgrunnsmateriale

Stoltenbergutvalget:

www.regjeringen.no/upload/HOD/RappOmNarkotika_nettersjon.pdf

Valmuen:

<http://www.dr.dk/DR1/Dokumentar/2011/20110826123702.htm>

<https://www.sundhed.dk/Artikel.aspx?id=74191.843>

<http://www.nrk.no/nett-tv/klipp/797376/>

Insite:

http://supervisedinjection.vch.ca/media_centre/media_centre

<http://ahamedia.ca/category/vandu/page/2/>

Veiskillet:

<http://www.bymisjon.no/Virksomheter/Veiskillet-bolig/>

<http://www.arkitektturnytt.no/2009/12/veiskillet-fast-bosted-for-bostedslse.html>

04 Program

Samtaler:

Arild Knutsen, FHN - Kåre Stølen, Politisjef Oslo -

Kristin Storm, Rio - Hanne, Sprøyterom Oslo kommune.

Romprogram trondheimsklinikken:

http://www.sykehusplan.org/data/funksjonsprogram_trondheimsklinikken.pdf

Romprogram Leutenhaven:

<http://www.trondheim.kommune.no/content/1117704521/>

10 appendiks

- ① Forening for human narkotikapolitikk, Kirsten Fløgstad (Kirkens Bymisjon) og Stoltenbergutvalget har alle etterlyst et værested med samlokalisering av hjelpefunksjoner, aktiviteter og sprøyterom.
- ② De rusmiddelavhengige blir avist mange steder hvis de er ruset. Det mangler et sted som tar måten de lever, på alvor. I praksis betyr dette et sted som beskrevet i punkt 1.
- ③ Rusmisbrukere vil i likhet med andre mennesker søke mer innhold i livet når de får grunnleggende behov dekket.
- ④ Ved en senere samtale under prosjektering, med Arild Knutsen, kom det fram at det å redusere åpningstiden noe ville være fornuftig, både med tanke på å gi signal om en normal døgnrytme og i forhold til økonomi.
- ⑤ LAR (legemiddelassistert rehabilitering) er et program der rusmisbrukere får utdelt legeordnet metadon, subutex eller subuxone. Intensjonen er at stoffene skal erstatte heroinen, samtidig som disse stoffenes lengre halveringstid gjør hverdagen mer stabil. Mange rusmisbrukere fungerer godt i LAR, men på grunn av endel ubehagelige bivirkninger er det også endel som ikke ønsker denne hjelpen. LAR-programmet er statlig og det praktiseres straff med reduserte legeassisterte brukerdoser, om man avdekker sidebruk av andre, ulovelige narkotiske stoffer. MAR (medikamentassistert rehabilitering) er kommunens oppfølgingsprogram av LAR-pasienter. Disse har jevnlig møter med pasientene og de fleste er fornøyd med dette programmet. Det at medikament- / legemiddelassistert rehabilitering er delt mellom stat og kommune på denne måten rapporteres å lage problematiske "knekksoner" i rusomsorgen.
- ⑥ De fleste rusmiddelavhengige i legeassistert rusbehandling, "topper opp" dosen de får utlevert i form av metadon, subutex eller subuxone med ulovlige narkotiske stoffer. Dette karakteriseres som selvmedisinering innenfor rusomsorgen.
- ⑦ "Knekksoner" er et uttrykk som brukes om frfall mellom ulike instanser i rusomsorgen. Dette kan for eksempel være mellom gaten og behandling, mellom behandling og rehabilitering eller gaten og legevakten.
- ⑧ "Hard to reach" er et uttrykk som brukes om de rusmisbrukerne man ikke når med oppsøkende behandling. "Hard to treat" er et uttrykk som brukes om de i miljøet som ikke ønsker behandling og rehabilitering. Den gruppen vi prosjekterer for befinner seg ofte i begge kategorier.
- ⑨ Vi forholder oss til gjeldende norsk lovgivning i utforming av sprøyterommet. Dette innebærer at brukeren selv medbringer en brukerdose heroin til hver injisering. Denne er ulovlig anskaffet, men lovlig å ta med seg til sprøyterom, og lovlig å bruke der. Imidlertid legger vi til rette for muligheten til å implementere legeassistert heroinutdeling eller andre tilsvarende tiltak uten ombygging ved en eventuell lovendring.
- ⑩ Det er viktig med en fastlege som kan disponere ett undersøkelsesrom samt at det er to sykepleiere tilstede på helsesenteret til en hver tid. Ett legekontor og to undersøkelsesrom er disponible til bruk for spesialistlege, gynokolog, psykolog/ psykiater som vil være der enkelte dager i uken, gjennom en turnusordning.
- ⑪ I samtaler med Arild Knutsen under prosjektering har vi fått vite at det kanskje trengs en til to slike steder i Oslo.